

محاسبه‌ی رشد بهره‌وری با استفاده از مدل تلفیقی تحلیل پوششی داده و شاخص تورنکوئیست در شرکت گاز استان س و ب

بهاره نکوآمال کرمانی^۱، دکتر امین رضا کمالیان^۲، دکتر نور محمد یعقوبی^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی صنایع مدیریت سیستم بهره‌وری، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران؛

B_nekoamal@yahoo.com

^۲ استاد یار، ریاست دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

^۳ استاد یار، ریاست دانشکده اقتصاد دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

چکیده

بهره‌وری یکی از مهمترین معیارهای توصیف کننده استفاده صحیح و بهینه از عوامل تولید و میزان دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده است. طبق برنامه توسعه چهارم " تمامی سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی مکلف شدند سهم ارتقای بهره‌وری خود در رشد تولید را معین کرده و راه کارهای لازم برای تحول کشور از یک اقتصاد نهاده محور به یک اقتصاد بهره‌ور را مشخص کنند"، و براساس سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه کلیه سازمان‌ها و دستگاه‌های کشور می‌بایست " تا پایان برنامه حداقل یک سوم از رشد ۸ درصدی پیش‌بینی شده تولید ناخالص داخلی از طریق رشد کل عوامل تولید به دست آورند" و از آنجایی که در سیاست‌های کلی در برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با رویکرد اقتصاد مقاومتی همچنان به ارتقای سهم بهره‌وری در رشد اقتصادی برنامه اشاره شده است. برای نیل به اهداف مذکور، در این پژوهش سعی شده است از مدل تلفیقی شاخص تورنکوئیست^۱ و تحلیل پوششی داده‌ها^۲ (DEA) که مزایای هر دوی این روش‌ها را دارا است، برای محاسبه‌ی رشد بهره‌وری (در طول زمان)، میزان تغییرات کارایی و فناوری در شرکت گاز استان سیستان و بلوچستان مورد استفاده قرار گیرد. نتایج حاکی از آن است که بهره‌وری کل عوامل تولید و تغییرات کارایی در این شرکت طی سال‌های مورد مطالعه (۱۳۸۹-۱۳۹۴) دارای رشد مثبت اما در تحولات فناوری دارای رشد منفی بوده است. با توجه به نتایج نهایی مطالعه، از آنجا که فاصله بین متوسط میزان بهره‌وری کل عوامل تولید شرکت (۰/۴۷ درصد) و هدف کمی پیش‌بینی شده در برنامه پنجم توسعه (۲/۵ درصد) زیاد می‌باشد، نمی‌توان این شرکت را یک شرکت بهره‌ور دانست.

کلمات کلیدی: بهره‌وری، تحلیل پوششی داده‌ها، شاخص تورنکوئیست، شرکت گاز استان سیستان و بلوچستان.

1.Tornqvist

2.Data Envelopment Analysis